

ข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบ ในจังหวัดชัยภูมิ

Proposed Policy for Educational Management of the Model Early Childhood School Development Center in Chaiyaphum Province

นวพร รักชั้นแสง^{1*} กฤษดา ฝ่องพิทยา² สมคิด สร้อยน้ำ³ และ ศิริ ถิอาสนา⁴

¹นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

²อาจารย์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

³รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

⁴รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

*Corresponding Author E-mail : nawaporn9@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาและพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบในจังหวัดชัยภูมิ และ 2) ตรวจสอบความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความมีประโยชน์ และความเป็นไปได้ของข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบจังหวัดชัยภูมิ ดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาแนวคิดการสร้างข้อเสนอเชิงนโยบายประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ การศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย และกรณีศึกษาโรงเรียนปฐมวัยที่ประสบความสำเร็จ ทำการสังเคราะห์เนื้อหาแล้วจัดทำร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย ระยะที่ 2 การตรวจสอบข้อเสนอเชิงนโยบาย โดยดำเนินการจัดประชุมสัมมนาผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหาร ครูและผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบในจังหวัดชัยภูมิ จำนวน 70 คน ระยะที่ 3 การประเมินข้อเสนอเชิงนโยบาย โดยการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเป็นผู้บริหารระดับเขตพื้นที่การศึกษา ศึกษาเทคนิค ผู้บริหารและครูโรงเรียนศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบในจังหวัดชัยภูมิ จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบประเมินมาตราประมาณค่า 5 ระดับ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้างชนิดปลายเปิด และแบบสังเกต วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติพื้นฐานและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า 1. ข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบในจังหวัดชัยภูมิ ประกอบไปด้วย 7 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารจัดการ 2) ด้านการใช้และพัฒนาหลักสูตร 3) ด้านการให้บริการ 4) ด้านคุณภาพผู้เรียน 5) ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ 6) ด้านบุคลากร และ 7) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษา ครอบครัวและชุมชน 2. ผลการประเมินข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบในจังหวัดชัยภูมิ มีความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความมีประโยชน์ และความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ทุกด้าน

คำสำคัญ : นโยบายการจัดการศึกษา, การบริหารการศึกษาปฐมวัย, โรงเรียนศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบ

ABSTRACT

The purposed of this research were 1) to study and develop a policy for management of the Model Early Childhood Center schools in Chaiyaphum Province and 2) to examine the congruence, appropriateness, usefulness, and possibility of the propose policy developed. The research methodology was divided into three phases: Phase 1 – the study of proposed policy development through the following steps, step 1 documentary analysis and synthesis, step 2 in-depth interview with nine experts in educational management at early childhood level, and step 3 multi-case study of successful early childhood schools, then the results from the aforementioned three steps were synthesized for policy draft; phase 2 check of the propose policy draft through organizing conferences among the stakeholders the sample group of which included seventy administrators, teachers, and parents from Model Early Childhood Schools in Chaiyaphum Province and; phase 3 evaluating of the propose policy draft through focus-group the sample group of which included 15 administrators from educational service area office, educational supervisors, and early childhood school administrators and teachers. The research instruments consisted of five – point rating scale evaluation from, open-ended semi- structured interview, and observation form. Quantitatively data were analyzed using basic statistical techniques and qualitatively analyzed in description.

The findings revealed as follow : 1. The proposed policy for educational management of the Model Early Childhood School Center in Chaiyaphum Province existed 7 issues. There were 1) management approach, 2) curriculum development and implementation, 3) service, 4) learner's quality, 5) medias and learning sources, 6) personnel, and 7 school – family – community relation. 2. Based on the evaluation of congruence, appropriateness, usefulness, and possibility, the proposed policy gained the highest level of the five – point Likert's scale.

Keywords : Educational policy, Early childhood management, Model Early Childhood School Center

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในสภาวะการณ์ที่โลกเคลื่อนจากยุคข้อมูลสารสนเทศเข้าสู่ยุคสังคมใหม่ในคลื่นของโลกาภิวัตน์ที่ไร้พรมแดน เป็นยุคสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้และการรวมตัวของประชาชาติอาเซียน ดัชนีชี้วัดการอยู่รอดขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถและคุณภาพ จึงส่งผลต่อประเทศไทยอย่างยิ่งซึ่งประชากรต้องสามารถเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันอย่างชาญฉลาดด้วยกลไกการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาหรือ สกศ., 2553) จากผลเปรียบเทียบสมรรถนะประเทศไทยกับนานาชาติของสถาบันเพื่อพัฒนาการจัดการหรือ IMD ในปี พ.ศ.2552

ได้จัดอันดับ 57 ประเทศทั่วโลก ในภาพรวมประเทศไทยอยู่อันดับที่ 26 เมื่อพิจารณาด้านการศึกษายู่อันดับที่ 47 ลดลงจาก ปี 2551 ถึง 4 อันดับ (สกศ., 2553) และผลการติดตามการปฏิรูปการศึกษา(พ.ศ.2542-2551) พบว่า สถานศึกษาชั้นพื้นฐานจำนวนมากที่ยังไม่ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) โดยเด็กปฐมวัยยังมีพัฒนาการด้านสติปัญญาต่ำกว่าด้านอื่นๆ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์สร้างสรรค์ร้อยละ 11 ขาดองค์ความรู้และเครื่องมือในการจัดการ (สกศ., 2553) ซึ่งสะท้อนความจำเป็นต้องเร่งพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยของประเทศในภาพรวม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาปฐมวัย ได้มีนโยบายพัฒนาโรงเรียนในชนบทให้สามารถจัดการศึกษาปฐมวัยให้มีคุณภาพเท่าเทียมกับโรงเรียนในเมือง ด้วยการมีแบบอย่างหรือต้นแบบที่ดีและมีความพร้อมที่จะช่วยเหลือด้านวิชาการแก่โรงเรียนอื่นๆ ในปีงบประมาณ 2548 จึงจัดโครงการโรงเรียนศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบขึ้นทุกอำเภอ รวม 943 แห่ง และขยายโครงการเพิ่มขึ้นในปีต่อๆ มา มุ่งจัดการศึกษาปฐมวัยอย่างมีคุณภาพ สนับสนุนเด็กทุกประเภท เน้นการพัฒนาเด็กโดยองค์รวม ทั้งเป็นแหล่งเรียนรู้และศูนย์ประสานงานให้บริการด้านวิชาการ เป็นแหล่งศึกษา วิจัย ทดลองและพัฒนาการศึกษาปฐมวัยให้เป็นที่ยอมรับ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553) โดยมีโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดเป็นต้นแบบ แต่จากรายงานผลการตรวจราชการของสจจ. นีเมอนงค์ (2552) ยังพบปัญหาครูจบวิชาเอกปฐมวัยไม่เพียงพอ (ร้อยละ 30.30) และจากรายงานผลการติดตามและประเมินนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัยระยะยาว พ.ศ.2550-2559 ที่ระบุถึงสภาพปัญหาที่เป็นที่น่าวิตกและถือเป็นวิกฤติของเด็กปฐมวัยจากการประเมินสถานการณ์และทดสอบพัฒนาการในเด็กปฐมวัย (อายุ 0-5 ปี) พบว่าโดยภาพรวมเด็กปฐมวัยมีแนวโน้มพัฒนาการล่าช้าในด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญาและจริยธรรม การเลี้ยงดูที่ครอบครัวยังขาดโอกาสการเรียนรู้ สถานรับเลี้ยงเด็กและสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในรูปแบบโรงเรียนอนุบาลยังด้อยคุณภาพในด้านการบริหารจัดการ การให้บริการที่เหมาะสม ยังขาดความเข้าใจเรื่องปรัชญาการพัฒนาเด็กปฐมวัย ขาดการวิจัยและองค์ความรู้เชิงสังเคราะห์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็ก ขาดการบูรณาการที่มีประสิทธิภาพ ขาดการประสานของหน่วยงานจัดบริการและพัฒนา ขาดการมีส่วนร่วมของชุมชน ประชาชน ขาดการทอนแผนไปสู่การปฏิบัติ และขาดการระดมทรัพยากร (สกศ., 2556)

จังหวัดชัยภูมิมีโรงเรียนอนุบาลชัยภูมิเป็นโรงเรียนศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบตั้งแต่ปีการศึกษา 2548 ดำเนินงานพัฒนาเครือข่ายให้เป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัยที่มีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับของชุมชนและสังคม แต่การบริหารจัดการที่ผ่านมายังขาดแนวทางการดำเนินงานที่เหมาะสมสอดคล้องกับนโยบายและโครงการโรงเรียนศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาในเรื่องนี้

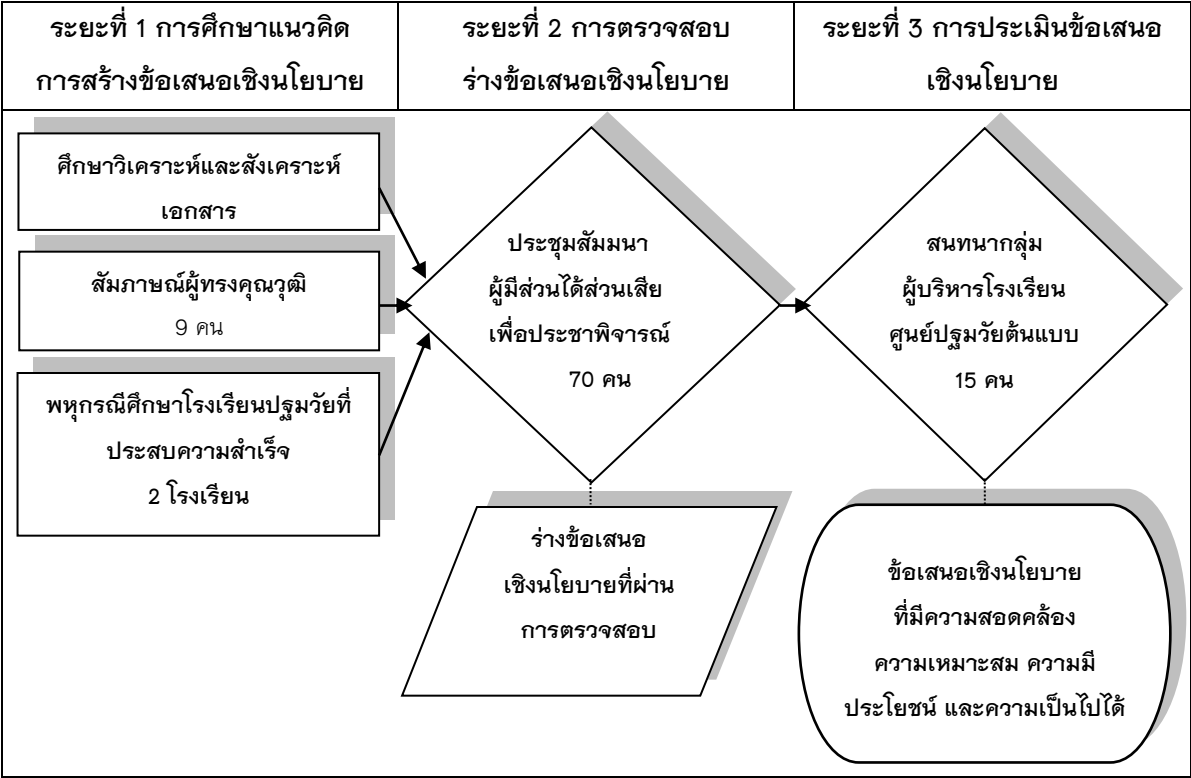
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาและพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบในจังหวัดชัยภูมิ

2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความมีประโยชน์และความเป็นไปได้ของข้อเสนอ
เชิงนโยบายการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบในจังหวัดชัยภูมิ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงนโยบาย (Policy Research) ดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ขั้นตอนในการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประชากรเป็นผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบและ
เครือข่ายในจังหวัดชัยภูมิ จำนวน 16 โรงเรียน ประชากรทั้งสิ้น 1,963 คน เป็นผู้บริหารจำนวน 55 คน ครูผู้สอน
จำนวน 145 คน และผู้ปกครองนักเรียนจำนวน 1,763 คน

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างในการประชุมสัมมนาเพื่อประชาพิจารณ์ร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย เป็น
ผู้บริหาร ครูและผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบในจังหวัดชัยภูมิ เลือกแบบเจาะจง (Purposive
selection) โดยไม่กำหนดสัดส่วน จำนวน 70 คน และกลุ่มเป้าหมายการสนทนากลุ่ม เป็นผู้บริหารระดับเขตพื้นที่
การศึกษา ศึกษาพิเศษ ผู้บริหารและครูโรงเรียนศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบจังหวัดชัยภูมิ จำนวน 15 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้ 1) แบบสังเกต ใช้ศึกษาโรงเรียนศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบ

ที่ประสบความสำเร็จ จำนวน 1 ฉบับ 2) แบบสัมภาษณ์ ใช้สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ สนทนากลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และผู้บริหารกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 3 ฉบับ และ 3) แบบประเมินความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความมีประโยชน์ และความเป็นไปได้ จำนวน 1 ฉบับ

ผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยระยะที่ 1 การศึกษาแนวคิดการพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบาย

1.1 ผลจากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับองค์ประกอบในเชิงกระบวนการการกำหนดนโยบาย พบว่า องค์ประกอบของนโยบายผู้วิจัยทำการสังเคราะห์ได้เป็น 4 องค์ประกอบ และกำหนดใช้สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ คือ 1) วัตถุประสงค์ 2) เป้าหมาย 3) แนวทางการปฏิบัติ และ 4) ตัวชี้วัด

1.2 ผลจากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับขั้นตอนการวิจัยเชิงนโยบายผู้วิจัยได้ศึกษาและปรับมาจากทฤษฎีของนักวิชาการทั้งในและต่างประเทศ โดยสังเคราะห์เป็นขั้นตอนการวิจัย 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาแนวคิดการสร้างข้อเสนอเชิงนโยบาย ระยะที่ 2 การตรวจสอบร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมประชุมสัมมนาเพื่อระดมความคิดเห็นร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย และระยะที่ 3 การประเมินข้อเสนอเชิงนโยบาย โดยใช้แบบประเมินและการสนทนากลุ่มผู้บริหารจัดการโรงเรียนศูนย์ปฐมวัยต้นแบบ

1.3 ผลการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับขอบข่ายการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย ได้ขอบข่ายการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาเป็น 7 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการบริหารจัดการ 2) ด้านการใช้และพัฒนาหลักสูตร 3) ด้านการให้บริการ 4) ด้านคุณภาพผู้เรียน 5) ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ 6) ด้านบุคลากร และ 7) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษา ครอบครัวและชุมชน

1.4 ผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ดำเนินการระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2555 ถึงเดือนมกราคม 2556 ได้ข้อเสนอแนะทั้งในเชิงทฤษฎี และแนวทางการปฏิบัติของการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในแต่ละองค์ประกอบ ผู้วิจัยนำผลการศึกษาไปสังเคราะห์เป็นร่างข้อเสนอเชิงนโยบายต่อไป

1.5 ผลการศึกษาพหุกรณี จากการศึกษาโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยจนได้รับโล่รางวัลพระราชทานของกระทรวงศึกษาธิการ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสังเกตและจดบันทึก ได้ผลดังนี้ 1) โรงเรียนอนุบาลอุดรดิตถ์ ทำการสังเกตภาคสนามเมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2555 ศึกษาข้อมูลทั่วไปของโรงเรียน สนทนาหัวหน้าสายชั้น ครูผู้สอน พี่เลี้ยงเด็ก สัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนและครูหัวหน้าศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบ ได้ 44 แนวทางสู่การปฏิบัติ และ 2) โรงเรียนบอสโกพิทักษ์ ทำการสังเกตภาคสนามเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2556 ทำการศึกษาข้อมูลทั่วไปของโรงเรียน สนทนากลุ่มเป้าหมายผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายปฐมวัย เลขานุการฝ่ายปฐมวัย หัวหน้าสายชั้น ครูผู้สอน พี่เลี้ยงเด็กและผู้อำนวยการโรงเรียน รวมทั้งเข้าสังเกตการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรตามห้องต่างๆ ของฝ่ายปฐมวัย ได้ 41 แนวทางสู่การปฏิบัติ

2. ผลการวิจัยระยะที่ 2 การตรวจสอบร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย

ผลการตรวจสอบร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย โดยการจัดประชุมสัมมนาผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อระดมความคิดเห็นร่างข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบ ในจังหวัดชัยภูมิ ซึ่งจัดขึ้นเมื่อวันที่ 25 กันยายน 2556 ณ ห้องประชุมไร่ไผ่เตย อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ มีผู้เข้าร่วม

ประชุมสัมมนา 70 คน เป็นผู้บริหารสถานศึกษา ครูหัวหน้าศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบและเครือข่าย ครูผู้สอนระดับปฐมวัย และผู้ปกครองเด็ก พบว่า 2.1 วัตถุประสงค์ด้านการบริหารจัดการ มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด เป้าหมายรายการที่ 1, 3, 4, 5, 7 และ 8 มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด แนวทางสู่การปฏิบัติ 48 รายการที่มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุดและอยู่ในระดับมากที่สุด 6 รายการ 2.2 วัตถุประสงค์ด้านการใช้และพัฒนาหลักสูตร มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด เป้าหมายรายการที่ 1, 2 และ 4 มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด แนวทางสู่การปฏิบัติ 38 รายการที่มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุดและอยู่ในระดับมากที่สุด 6 รายการ 2.3 วัตถุประสงค์ด้านการให้บริการ มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด เป้าหมายรายการที่ 1, 2 และ 3 มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด แนวทางสู่การปฏิบัติ 21 รายการที่มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุดและอยู่ในระดับมากที่สุด 7 รายการ 2.4 วัตถุประสงค์ด้านคุณภาพผู้เรียนมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด เป้าหมายทั้ง 7 รายการ มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด แนวทางสู่การปฏิบัติ 31 รายการที่มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุดและอยู่ในระดับมากที่สุด 13 รายการ 2.5 วัตถุประสงค์ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด เป้าหมายรายการที่ 1 มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด แนวทางสู่การปฏิบัติ 29 รายการที่มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด และอยู่ในระดับมากที่สุด 8 รายการ 2.6 วัตถุประสงค์ด้านบุคลากร มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด เป้าหมายรายการที่ 1 และ 3 มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด ตามลำดับ เป้าหมายรายการที่ 2 มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด แนวทางสู่การปฏิบัติ 29 รายการที่มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุดและอยู่ในระดับมากที่สุด 2 รายการ และ 2.7 วัตถุประสงค์ด้านความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษา ครอบครัวและชุมชน มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง เป้าหมายรายการที่ 1 มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด เป้าหมายรายการที่ 5 มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด แนวทางสู่การปฏิบัติ 26 รายการที่มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุดและอยู่ในระดับมากที่สุด 5 รายการ

3. ผลการตรวจสอบประเมินข้อเสนอเชิงนโยบาย โดยใช้เกณฑ์ความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความมีประโยชน์ และความเป็นไปได้ ได้ผลดังนี้

3.1 ผลการประเมินตามเกณฑ์ความสอดคล้องของข้อเสนอเชิงนโยบายในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.78$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 4 รายการ ได้แก่ ข้อเสนอเชิงนโยบายที่จัดทำขึ้นมีความสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและปัญหาทางการศึกษาปฐมวัย ($\bar{X}=5.00$) ข้อเสนอเชิงนโยบายที่จัดทำขึ้นมีความสอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยระดับชาติ ($\bar{X}=4.93$) ข้อเสนอเชิงนโยบายที่จัดทำขึ้นมีความสอดคล้องและครอบคลุมความต้องการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับปฐมวัย ($\bar{X}=4.93$) และข้อเสนอเชิงนโยบายที่จัดทำขึ้นมีความสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาปฐมวัยของกระทรวงศึกษาธิการ ($\bar{X}=4.86$) ตามลำดับ ส่วนข้อเสนอเชิงนโยบายที่จัดทำขึ้นมีความสอดคล้องกับองค์ประกอบภายในเอง คือ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย แนวทางสู่การปฏิบัติและตัวชี้วัดความสำเร็จอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.20$)

3.2 ผลการประเมินตามเกณฑ์ความเหมาะสมของข้อเสนอเชิงนโยบายเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 4 รายการ คือ ข้อเสนอเชิงนโยบายที่จัดทำขึ้นมีกระบวนการได้มาเหมาะสมถูกต้องตามขั้นตอนที่น่าเชื่อถือ ($\bar{X}=5.00$) ข้อเสนอเชิงนโยบายที่จัดทำขึ้นได้สะท้อนจุดเด่น มีความเป็นสากล และมีมาตรฐานสอดคล้องกับโรงเรียนที่เปิดสอนระดับปฐมวัย ($\bar{X}=4.86$) ข้อเสนอเชิงนโยบายที่จัดทำขึ้น มีความ

เหมาะสมกับสถานการณ์ทางการศึกษาในปัจจุบัน ($\bar{X} = 4.80$) และข้อเสนอเชิงนโยบายที่จัดทำขึ้น มีการจัดกลุ่มจัดลำดับการนำเสนอแต่ละด้านอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.73$) ตามลำดับ ส่วนข้อเสนอเชิงนโยบายที่จัดทำขึ้นมีความเหมาะสมครอบคลุมที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ($\bar{X} = 4.20$) และข้อเสนอเชิงนโยบายที่จัดทำขึ้นมีถ้อยคำประโยค และสำนวนภาษาที่เหมาะสมไม่กำกวม ($\bar{X} = 3.93$) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

3.3 ผลการประเมินตามเกณฑ์ความมีประโยชน์ของข้อเสนอเชิงนโยบายเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ข้อเสนอเชิงนโยบายที่จัดทำขึ้นมีประโยชน์และเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาของโรงเรียนศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบในจังหวัดชัยภูมิ ข้อเสนอเชิงนโยบายที่จัดทำขึ้นสามารถทำให้โรงเรียนที่เปิดสอนระดับปฐมวัยได้รับความเชื่อถือศรัทธาจากคณะครูผู้บริหาร ผู้ปกครอง และชุมชน มากขึ้น และข้อเสนอเชิงนโยบายที่จัดทำขึ้นเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และคุณภาพของเด็กปฐมวัยมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดเท่ากัน ($\bar{X} = 5.00$) รองลงมาคือ ข้อเสนอเชิงนโยบายที่จัดทำขึ้นเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหารโรงเรียนที่เปิดสอนระดับปฐมวัย ($\bar{X} = 4.93$) และลำดับสุดท้าย คือ ข้อเสนอเชิงนโยบายที่จัดทำขึ้นเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนที่เปิดสอนระดับปฐมวัยที่จะนำไปใช้ ($\bar{X} = 4.86$)

3.4 ผลการประเมินตามเกณฑ์ความเป็นไปได้ของข้อเสนอเชิงนโยบายเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ข้อเสนอเชิงนโยบายที่จัดทำขึ้นสามารถนำไปปฏิบัติได้โดยไม่ขัดต่อระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ ($\bar{X} = 5.00$) ข้อเสนอเชิงนโยบายที่จัดทำขึ้นสามารถนำไปปฏิบัติเพื่อขจัดความเสี่ยงที่เกิดขึ้นในโรงเรียนศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบ ($\bar{X} = 4.73$) และข้อเสนอเชิงนโยบายที่จัดทำขึ้นสามารถเป็นแนวทางนำไปกำหนดระเบียบข้อบังคับต่างๆ และนำไปปฏิบัติได้ ($\bar{X} = 4.60$) ส่วนข้อเสนอเชิงนโยบายที่จัดทำขึ้นมีรายละเอียดเพียงพอที่จะให้โรงเรียนปฐมวัยต้นแบบสามารถนำไปปฏิบัติได้ ($\bar{X} = 4.46$) และข้อเสนอเชิงนโยบายที่จัดทำขึ้นสามารถนำไปปฏิบัติให้เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบและทรัพยากรที่มีอยู่ ($\bar{X} = 3.93$) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. ประเด็นองค์ประกอบของข้อเสนอเชิงนโยบาย จากผลการวิจัยที่พบว่าข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนศูนย์ปฐมวัยต้นแบบในจังหวัดชัยภูมิ ที่ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ เป้าหมาย แนวทางสู่การปฏิบัติ และตัวชี้วัดทั้งนี้สอดคล้องกับแนวความคิดของ Lineburry & Sharkansky (1971) และจุมพล หนีมพานิช (2552) โดยองค์ประกอบสำคัญ คือ ส่วนของวัตถุประสงค์ของนโยบาย (Policy Objective) รวมถึงเป้าหมาย (Goals) อยู่ในส่วนนี้ด้วย และแนวทางของนโยบาย (Policy Means) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของประทุม รอดประเสริฐ (2543) ข้อเสนอเชิงนโยบายที่ได้จัดเป็นประเภทนโยบายทั่วไป (General Policy) เป็นระเบียบวิธีปฏิบัติงานต่างๆ สำหรับผู้ปฏิบัติงานเฉพาะด้านในหน่วยงานระดับล่างได้ถือปฏิบัติร่วมกัน เพื่อให้นโยบายในการดำเนินงานของโครงการโรงเรียนศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบ ได้มีการพัฒนาในทิศทางที่เหมาะสมและสอดคล้องกับหน้าที่และการกิจตามวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยคำนึงถึงทรัพยากรและบริบทต่างๆ สอดคล้องกับผลวิจัยของคณิง สายแก้ว (2549) ในส่วนของเป้าหมาย กลยุทธ์ (แนวทางสู่การปฏิบัติ) และตัวชี้วัดความสำเร็จ และ

ผลการวิจัยของสมภาร คีโล (2552) ที่วิเคราะห์องค์ประกอบของข้อเสนอเชิงนโยบายประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของนโยบาย เป้าหมาย และแนวการดำเนินงานของนโยบาย

2. ประเด็นองค์ประกอบด้านขอขบขายในการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบของโรงเรียนศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบในจังหวัดชัยภูมิ จากผลการวิจัยที่ได้ข้อเสนอเชิงนโยบายประกอบด้วย 1) ด้านการบริหารจัดการ 2) ด้านการใช้และพัฒนาหลักสูตร 3) ด้านการให้บริการ 4) ด้านคุณภาพผู้เรียน 5) ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ 6) ด้านบุคลากร และ 7) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษา ครอบครัวและชุมชน นั้นมีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 (2554) หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับปฐมวัย พ.ศ.2546 ของกระทรวงศึกษาธิการ (2548) การพัฒนาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553)

3. ประเด็นผลการประเมินข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบในจังหวัดชัยภูมิ จากผลการประเมินข้อเสนอเชิงนโยบายที่พบว่า มีความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความมีประโยชน์และความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ในแต่ละด้านอภิปรายผล ได้ดังนี้

3.1 จากผลการประเมินด้านความสอดคล้องของข้อเสนอเชิงนโยบายในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากข้อเสนอที่ได้มีความสอดคล้องกับนโยบายหลักการและวัตถุประสงค์ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับปฐมวัย พ.ศ.2546 ของกระทรวงศึกษาธิการ (2548) เมื่อพิจารณาที่วัตถุประสงค์ของข้อเสนอที่ได้ก็สอดคล้องกับที่กระทรวงศึกษาธิการได้จัดให้มีศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) ในส่วนของเป้าหมายของข้อเสนอที่ได้ก็มีความสอดคล้องกับการพัฒนาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559) (สกศ., 2553) นอกจากนี้ยังมีความสอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ.2554-2558) ระดับการศึกษาปฐมวัย (2-5 ปี) (สำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2554) อีกด้วย

3.2 จากผลการประเมินด้านความเหมาะสมของข้อเสนอเชิงนโยบายในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากขั้นตอนการพัฒนาที่เป็นการวิจัยเชิงนโยบายมีความน่าเชื่อถือและเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน มีสำนวนภาษาที่เหมาะสม จัดลำดับการนำเสนอตรงกับลักษณะนโยบายที่ดีของทวีป ศิริวิศม์ (2545) ครอบคลุมไปถึงสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตด้วย เหมาะสมกับกลไกการขับเคลื่อนการพัฒนาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559) (สกศ., 2553) ที่เป็นการรอบนโยบายสำหรับกำหนดทิศทางการดำเนินงานเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยอันเป็นวัยเริ่มต้นของเด็กและเยาวชนของชาติ

3.3 จากผลการประเมินด้านความมีประโยชน์ของข้อเสนอเชิงนโยบายในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากข้อเสนอที่ได้มาจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยโดยตรง จึงมีความเป็นประโยชน์สูง ทั้งยังเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานให้สามารถรองรับต่อการประเมินคุณภาพทางการศึกษาตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ.2554-2558) ระดับการศึกษาปฐมวัย (2-5 ปี) (สำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2554)

3.4 จากผลการประเมินด้านความเป็นไปได้ของข้อเสนอเชิงนโยบายในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากข้อเสนอที่จัดทำขึ้นมีรายละเอียดเพียงพอสามารถนำไปปฏิบัติได้ สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบและเครือข่าย สามารถนำไปใช้จัดการความเสี่ยงในโรงเรียน และเป็นแนวทางนำไปกำหนดระเบียบข้อบังคับต่างๆ โดยไม่ขัดต่อระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการและนำไปปฏิบัติได้ สอดคล้องกับทวีป ศิริรัศมี (2545) ที่กล่าวไว้ว่านโยบายที่ดีต้องกำหนดขึ้นจากฐานข้อมูลที่เป็นจริง มีขอบเขตและระยะเวลาการใช้ และควรมีความยืดหยุ่นแต่มั่นคงอยู่บนหลักการและระเบียบที่ถูกต้อง และสอดคล้องกับปัจจัยภายนอกองค์การ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรประยุกต์ข้อเสนอที่ได้ใช้เป็นกรอบในการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยให้เหมาะสมกับบริบทและสภาพที่แท้จริง โดยคำนึงถึงการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาในด้านต่างๆ และควรจัดให้มีระบบการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน ด้วยการประยุกต์ใช้ตัวชี้วัดที่ได้จากการวิจัยแต่ละด้านเป็นแนวทาง

1.2 ครูหัวหน้าศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบและเครือข่ายควรนำเป้าหมาย แนวทางการปฏิบัติ และตัวชี้วัดไปกำหนดเป็นแนวทางดำเนินงานโครงการ กิจกรรมให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการบริหารจัดการ

1.3 ผู้บริหารระดับเขตพื้นที่การศึกษา กรม และกระทรวงศึกษาธิการควรนำข้อเสนอที่ได้ไปปรับปรุงพัฒนานโยบายและแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยระดับชาติ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยปฏิบัติการเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาด้านใดด้านหนึ่งจากข้อเสนอเชิงนโยบายในการวิจัยครั้งนี้ โดยอาจวิจัยในระดับโรงเรียน ระดับเขตพื้นที่การศึกษา ภาพรวมทั้งจังหวัดหรือระดับภูมิภาค

2.2 ควรวิจัยเพื่อประเมินประสิทธิภาพการนำข้อเสนอเชิงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

2.3 ควรวิจัยเพื่อพัฒนามาตรฐานและตัวชี้วัดยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการโรงเรียนศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบในระดับประเทศ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2548). **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546**. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานคร.

คณิ่ง สายแก้ว. (2549). **ข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในจังหวัดสุรินทร์**.

วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

จุมพล หนีพานิข. (2552). **การวิเคราะห์นโยบาย : ขอบข่าย แนวคิด ทฤษฎี และกรณีตัวอย่าง**. พิมพ์ครั้งที่ 4. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ทวีป ศิริรัศมี. (2544). **การวางแผนพัฒนาและประเมินโครงการ**. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

- ประชุม รอดประเสริฐ. (2546). **นโยบายและการวางแผน:หลักการและทฤษฎี**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2553). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553**. ตอนที่ 45ก วันที่ 22 กรกฎาคม 2553.
- สมภาร คีโล. (2552). **ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา: กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุจินต์ นิมนงค์. (2552). **รายงานบทสรุปผลการตรวจราชการนโยบายเฉพาะด้าน (Agenda Based) : การจัดการศึกษาปฐมวัยในปีงบประมาณ 2551**. ค้นเมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2554, จาก <http://www.moe.go.th/strategy4/>.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2554). **คู่มือการประเมินคุณภาพภายนอก รอบ สาม (พ.ศ.2554-2558) ระดับการศึกษาปฐมวัย (2-5 ปี) ฉบับสถานศึกษา พ.ศ.2554**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : จุฑาทอง.
- สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน . (2553). **คู่มือ ดำเนินการประเมินโรงเรียนศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบและโรงเรียนศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบ เครือข่ายปีการศึกษา 2554**. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ.2555-2559**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษ ที่สอง (พ.ศ. 2552-2561)**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- _____. (2553). **แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559)**. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟ ฟิค.
- _____. (2556). **รายงานผลการติดตามและประเมินผลนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัย (0-5 ปี) ระยะยาว พ.ศ.2550-2559 ช่วงครึ่งแผน พ.ศ.2550-2554**. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟ ฟิค.
- Guskey, T.R. (2008). **Evaluation professional development**. California : A Sage Publication Company
- Lineburry, R. & Sharkansky, I. (1971). **Urban Politics and public Policy**. New York : Harper&Row.